

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Imię i nazwisko autora rozprawy doktorskiej:

mgr Joanna Żukowska-Kalita

Stopień naukowy oraz imię i nazwisko promotora rozprawy:

dr hab. Jan L. Bednarczyk, prof. UTH Rad

Stopień naukowy oraz imię i nazwisko promotora pomocniczego rozprawy:

dr Marzena Sobol

Tytuł rozprawy doktorskiej:

Implementacja teorii dynamiki gospodarczej Michała Kaleckiego do oceny cykliczności rozwoju polskiej gospodarki po 1990 roku

Problematyka cykliczności rozwoju gospodarczego stanowi niezwykle istotny obszar badawczy w teorii ekonomii. Identyfikacja i opis głównych kategorii, mechanizmów oraz czynników cykliczności rozwoju gospodarczego, jak również wieloaspektowa analiza tego procesu w różnych ujęciach i przekrojach pozostają przedmiotem dociekań zarówno teoretyków ekonomii reprezentujących różne nurty i podejścia badawcze, jak i praktyków gospodarczych.

Szczególny wkład w rozwój teorii oraz badań nad koniunkturą gospodarczą wniósł polski ekonomista Michał Kalecki. Poglądy i teorie ekonomiczne Kaleckiego klasyfikowane są jako bliskie J.M. Keynesowi. Kalecki zapoczątkował nowy sposób myślenia ekonomicznego. Dążąc do wyjaśnienia przyczyn Wielkiego Kryzysu Kalecki stworzył teorię koniunktury, której punktem wyjścia był proces inwestycyjny. Z jego ogromnego dorobku naukowego szczególnie wartą zainteresowania jest teoria dynamiki gospodarczej i cyklu koniunkturalnego, stąd te zagadnienia stanowią przedmiot dysertacji. Na świecie myśl ekonomiczna Kaleckiego cieszy się wzmożonym i niesłabnącym zainteresowaniem i stanowi kanwę rozważań wielu nurtów współczesnej ekonomii post keynesowskiej.

Przygotowanie rozprawy stanowi realizację potrzeby zrozumienia dokonań Kaleckiego, ich analizy oraz oceny, które z nich mają walor uniwersalny, wytrzymały próbę czasu oraz wywierają i nadal będą wywierać wpływ na rozwój ekonomii XXI wieku. Za główną inspirację badań podjętych w dysertacji można uznać przekonanie o potrzebie empirycznej weryfikacji uniwersalności poglądów Kaleckiego w odniesieniu do gospodarek rynkowych na przykładzie gospodarki Polski po 1990 roku. Wśród przyczyn podjęcia tematu należy również wymienić chęć

zrozumienia procesów gospodarczych, jakie zaistniały w polskiej gospodarce po okresie transformacji oraz czynników powodujących zmienność koniunktury i wzrost gospodarczy.

Głównym celem pracy umożliwiającym rozwiązanie problemu badawczego jest analiza cykliczności rozwoju polskiej gospodarki po 1990 roku w świetle założeń teorii dynamiki gospodarczej Kaleckiego oraz weryfikacja przydatności i aktualności modelu wzrostu Kaleckiego dla celów wyjaśnienia ewolucji współczesnych gospodarek rynkowych na przykładzie polskiej gospodarki. Celowi głównemu podporządkowano cele szczegółowe.

Przeprowadzone studia literaturowe oraz badania empiryczne pozwoliły na sformułowanie i udowodnienie następującej tezy: Cykliczność rozwoju gospodarki Polski po 1990 roku znajduje potwierdzenie w istniejących teoriach cyklu koniunkturalnego a zwłaszcza w teorii dynamiki gospodarczej Michała Kaleckiego.

Układ rozprawy doktorskiej został podporządkowany przyjętym celom, tezie badawczej oraz empirycznej weryfikacji hipotez badawczych. Praca składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów oraz zakończenia. Pierwszy, drugi i trzeci rozdział mają charakter teoretyczny, czwarty i piąty rozdział opierają się na badaniach empirycznych.

W rozdziale pierwszym omówiono pojęcia wzrostu i rozwoju gospodarczego oraz dokonano analizy i weryfikacji kategorii produktu krajowego brutto (PKB) jako wiodącego miernika wzrostu gospodarczego. Przedstawiono metody obliczania PKB oraz dokonano dekompozycji PKB na elementy składowe. Rozwinięto i poddano weryfikacji uwarunkowania wzrostu gospodarczego w wybranych modelach wzrostu gospodarczego. Rozdział pierwszy zwięźcza analiza i weryfikacja zagadnienia cykliczności koniunktury jako integralnej cechy rozwoju gospodarczego.

W rozdziale drugim przedstawiono poglądy Kaleckiego na zagadnienia koniunktury gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień cykliczności rozwoju gospodarczego. Omówiono zagadnienia dochodu narodowego i teorii jego podziału, koncepcję efektywnego popytu oraz czynniki wyznaczające zyski i inwestycje w gospodarce. Ostatnią część drugiego rozdziału dysertacji poświęcono zagadnieniom postępu technicznego i innowacji ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w procesach koniunkturalnych.

W rozdziale trzecim przedstawiono teoretyczne aspekty cykli koniunkturalnych oraz teorie cyklicznego rozwoju gospodarki rynkowej. Analizie poddano cechy i rodzaje wahań

koniunkturalnych, przedstawiono ewolucję ich cech morfologicznych w czasie. Omówiono wybrane teorie wahań koniunkturalnych. Rozdział trzeci zamyka teoretyczną część rozprawy.

Czwarty rozdział poświęcono empirycznej weryfikacji cykliczności rozwoju gospodarki Polski po 1990 roku. W oparciu o szczegółową analizę zmienności PKB i składników popytu finalnego wyodrębniono cykle koniunkturalne oraz zidentyfikowano ich cechy morfologiczne. Rozpoznano i opisano wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania zmian w polskiej gospodarce w założonym okresie poddanych badaniom szczegółowym (lata 1996-2018). Omówiono zmiany sektorowe, jakie zaistniały w polskiej gospodarce w kontekście ich wpływu na cykliczność jej rozwoju.

Ostatni, piąty rozdział dysertacji stanowi empiryczną weryfikację uwarunkowań wzrostu gospodarczego Polski po 1990 roku w świetle teorii dynamiki gospodarczej Michała Kaleckiego. Skonstruowano model ekonometryczny weryfikujący zależności pomiędzy czynnikami determinującymi wzrost polskiej gospodarki mierzony zmianą PKB w latach 1996-2018. Omówiono, jak zmieniły się gospodarki rynkowe od czasów Kaleckiego, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki Polski. Dokonano oceny, w tym również krytycznej, modelu dynamiki gospodarczej Michała Kaleckiego jako podstawy metodycznej diagnozowania cykliczności rozwoju gospodarek rynkowych.

W zakończeniu rozprawy odniesiono się do weryfikacji tezy i hipotez badawczych oraz osiągnięcia założonych celów dysertacji. Przeprowadzone studia literaturowe oraz badania empiryczne umożliwiły osiągnięcie założonego celu pracy oraz weryfikację tezy i hipotez badawczych.

Joanna Gulonka - Kalite

Radom, 21.07.2020 r.

PH.D. DISSERTATION ABSTRACT

Full name of the author of the doctoral dissertation:

Joanna Żukowska-Kalita MSc

Academic degree and full name of the supervisor:

Jan L. Bednarczyk, Ph.D., Prof. of UTH Rad

Academic degree and full name of the assistant supervisor:

Marzena Sobol, Ph.D

The title of doctoral dissertation:

Implementation of Michał Kalecki's theory of economic dynamism to assess the cyclicity of the development of the Polish economy after 1990

The cyclicity of economic development is an extremely important research area in economic theory. The identification and description of main categories, mechanisms and cyclical factors of economic development, as well as a multi-faceted analysis of this process in different terms and through-sections remain the subject of exploration by both economic theorists representing different research approaches and economic practices.

Polish economist Michał Kalecki have made a special contribution to development of theory and research on the economic dynamics. Economic views and theories of Kalecki's are classified as close to J.M. Keynes. Kalecki started a new way of economic thinking. In an effort to explain causes of the Great Depression, Kalecki created a theory of economic dynamics the starting point of which was the investment process. His vast scientific achievements are particularly worthwhile in the theory of economic dynamics and the business cycle, hence these issues are the subject of dissertation. Economic thought of Kalecki's enjoys increased and unflagging interest in the world and is the basis for considerations for many current modern post-Keynesian economic trends.

The preparation of the dissertation is aimed at the need of understanding Kalecki's achievements, analysis and evaluation which of these have universal value, withstood the test of time and will influence the development of 21st century economy. The main inspiration of the undertaken research in the dissertation can be considered belief of the need for empirical verification of the universality of Kalecki's views in relation to market economies on the example of the Polish economy after 1990. Among the reasons for taking up the issue, the desire to

understand the economic processes that occurred in Polish economy after the transition and the factors causing economic volatility and economic growth should be mentioned.

The main aim of the work allowing to solve the research problem is analyzing the cyclicity of the development of Polish economy after 1990 in the light of assumptions of Michał Kalecki's theory of economic dynamics as well as verifying usefulness and timeliness of Kalecki's growth model for the purpose of explaining the evolution of modern market economies on the example of Polish economy. Specific objectives were subordinated to the main objective.

Conducted literature and empirical studies allowed to formulate and prove the following thesis: The cyclicity of the development of the Polish economy after 1990 is confirmed by existing theories of the business cycle and particularly Michał Kalecki's theory of economic dynamics.

The arrangement of the dissertation was subordinated to accepted objectives, research thesis and empirical verification of research hypotheses. The work consists of an introduction, five chapters and an ending. The first, second and third chapters are theoretical, the fourth and fifth chapters are based on empirical research.

Chapter one discusses concepts of growth and economic development. The category of gross domestic product (GDP) as a leading measure of economic growth is analysed and verified. Methods of calculating GDP are presented and GDP is decomposed into components. The conditions for economic growth in selected growth models are developed and reviewed. Chapter one culminates the analysis and verification of the issue of cyclicity as an integral feature of economic growth.

The second chapter presents Kalecki's views on economic issues with a particular focus on the cyclicity of economic development. National income and the theory of its distribution, the concept of effective demand and factors determining profits and investments in the economy are discussed. The last part of the second chapter of the dissertation is focused on the issues of technical progress and innovation, with a particular focus on their role in cyclical processes.

Chapter three presents the theoretical aspects of business cycles and theories of cyclical development of the market economy. The characteristics and types of cyclical fluctuations are analysed and their morphological characteristics evolved. Selected theories of business fluctuations are discussed. Chapter three closes the theoretical part of the dissertation.

The fourth chapter is dedicated to empirical verification of the cyclicity of the development of the Polish economy after 1990. Based on detailed analysis of GDP volatility and components of final demand, business cycles and morphological characteristics are identified. Internal and external conditions of change in the Polish economy in the period of detailed research (between 1996 and 2018) are identified and described. The sectoral changes that occurred during the analysis period in the Polish economy are discussed in the context of their impact on the cyclicity of economic development.

The last, fifth chapter of the dissertation is an empirical research of the conditions of economic growth of Poland after 1990 in the light of Michał Kalecki's economic dynamics theory. An econometric model was constructed to verify relationships between factors determining economic growth of the Polish economy measured by the change in GDP between 1996 and 2018. It also discusses how the economy and markets have changed since the time of Kalecki, with a particular focus on the Polish economy. An evaluation has been carried out, including the critical one, of Michał Kalecki's economic dynamics model as the basis for methodical diagnosis of the cyclicity of market economy development.

In the conclusion of the dissertation the verification of the thesis, research hypotheses and achievement of the objectives of the dissertation were referred to. The study of literature and empirical research facilitated the achievement of intended purpose of the paper and verification of the thesis and research hypotheses.

Janina Zubowicz - Kalite

Radom, 21.07.2020 r.